

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-
кваліфікаційний рівень «Бакалавр»)
студентки 4 курсу 42 групи
галузі знань:
0101 Педагогічна освіта
напряму підготовки:
6.010106 Соціальна педагогіка
Козубал Людмили Володимирівни

Керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент **С.М. Ситняківська**

Рецензент:
кандидат педагогічних наук, завідувача
кафедрою природничих та соціально-
гуманітарних дисциплін.
КВНЗ «Житомирський інститут
медсестринства»
І.М. Круковська

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТІ ЗМІСТПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	5
1.1. Поняття професійноїтворчості у діяльностісоціального педагога.....	5
1.2. Основні форми та методи розвитку професійноїтворчості у майбутнього соціального педагога	11
Висновки до розділу 1.	27
РОЗДІЛ 2. ВИЯВЛЕННЯ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	28
2.1. Програма та методи дослідження.....	25
2.2. Дослідження динаміки розвитку професійноїтворчості у майбутніх соціальних педагогів	32
2.3. Спецкурс щодо підвищення рівняпрофесійноїтворчості у майбутніх соціальних педагогів	42
2.4. Охорона праці у ВНЗ.....	49
Висновки до розділу 2.	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	61

Вступ

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження проблеми формування творчої особистості в процесі професійної підготовки соціальних педагогів у ВНЗ зумовлена специфікою їхньої діяльності. Перетворення, що відбуваються постійно в соціальному, політичному, економічному житті нашої країни вимагають від суспільства творчо мислячих спеціалістів, що можуть самостійно, нестандартно вирішувати завдання.

Майбутній соціальний педагог повинен впевнено відчувати себе в різних ситуаціях, що завжди змінюються, швидко реагувати та активізовувати свій творчий потенціал, також допомагати іншим розкривати свої здібності, спрямовувати їх на розв'язання своїх власних проблем. Всі ці критерії формують основне завдання формування майбутнього соціального педагога – розвиток майбутнього фахівця, креативно компетентного, готового до творчого здійснення професійної діяльності.

Творчість є однією з важливих компонентів, що визначає подальшу готовність соціального педагога до його професійної діяльності. Фахівець соціальної сфери працює з різними категоріями людей, що потребують його допомоги, тому соціальний працівник повинен розвивати свій творчий потенціал. Велика кількість проблем, обставин, що викликають певні труднощі, неповторна особистість клієнта вимагає від майбутнього соціального педагога застосування саме професійної творчості в своїй діяльності. Завдяки розвитку професійної творчості соціальний педагог може вирішувати завдання будь-якої складності й творчо підходити до його виконання. Значення професійної творчості на сьогоднішній день зростає, так як і зростають вимоги до майбутніх соціальних педагогів. Головне завдання, що постає перед ВНЗ – це формування високого рівня професійної творчості майбутніх соціальних педагогів, підготовлених до роботи в сучасних динамічних виробничих та соціальних умовах. Професійна творчість є важливою в діяльності соціального педагога, адже без неї не можливо повноцінно вирішити більшість проблем.

У зв'язку з цим ми будемо досліджувати саме професійну творчість, тому що головне не лише володіти певним обсягом знань, уміти їх застосовувати на практиці, але і творчо їх перетворювати та використовувати у своїй професійній діяльності.

Актуальною є розробка й упровадження креативних технологій у діяльність фахівців соціальної сфери, які допомагають відійти від стандартної форми допомоги клієнту, сприяють розкриттю його потенціалу, зміні світовідчуття, сприйняттю себе в цьому світі, успішній адаптації та соціалізації в конкретному суспільстві.

Теоретичні основи й педагогічні технології формування креативних якостей особистості неодноразово розглядали із різних позицій. Для підготовки майбутнього соціального педагога важливим є вивчення особливостей формування креативних властивостей особистості, що сприятиме успішній соціалізації та підвищенні її конкурентноспроможності.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми показав, що креативність як характеристика особистості сучасного фахівця отримала наукове обґрунтування в працях О. Бодальова, Л. Виготського, У. Джемса, Г. Костюка, Ж. Піаже, С. Рубінштейна.

Педагогічні дослідження Н. Гузій, Ю. Кулюткіна, М. Лазарева, С. Сисоєвої, П. Торренса, Х. Трика, Т. Шамової, Г. Щукіної дають підставу вважати, що однією із головних якостей творчої особистості є креативність, яка, з одного боку, постає важливою характеристикою діяльності, умовою та її результатом, а з іншого— це цілісна особистісна якість.

Актуальність та соціальна значущість зазначеної проблеми, недостатній рівень її наукової розробки та практичної реалізації зумовили вибір теми дослідження: «Динаміка розвитку творчості у майбутніх соціальних педагогів».

Об'єкт дослідження: творча діяльність соціального педагога.

Предмет дослідження: професійна творча підготовка майбутніх соціальних педагогів .

Мета дослідження: визначення динаміки розвитку професійної творчості у майбутніх соціальних педагогів під час навчання.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сутність творчої діяльності соціального педагога.
2. Дослідити динаміку розвитку професійної творчості у майбутніх соціальних педагогів у процесі навчання.
3. Розробити спецкурс щодо підвищення рівня професійної творчості у майбутніх соціальних педагогів.

Структура: бакалаврська робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (найменувань), додатків. Загальний обсяг складає 65 сторінки.

Загальні висновки

На сучасному етапі розвитку суспільства нашої країні потрібні фахівці з високим творчим потенціалом. Особистісні якості майбутнього соціального педагога відіграють провідну роль у реалізації розвитку та становлення соціально-педагогічної творчості. Творчі здібності, що потрібні для подальшої роботи соціального педагога: усвідомлення себе як творця в педагогічному процесі, усвідомлення сутності, значення і завдань власної педагогічної діяльності, її мети, усвідомлення власної творчої індивідуальності, високий рівень соціальної і моральної свідомості, розвинені інтелектуально-логічні здібності, творча фантазія, розвинена уява, специфічні особисті якості (сміливість, готовність до ризику, цілеспрямованість, допитливість, самостійність, наполегливість, ентузіазм, комунікативні здібності, здатність до самоуправління, високий рівень загальної культури).

1. У ході проведеної роботи було з'ясовано та проаналізовано суть творчої діяльності соціального педагога, яка полягає в тому, що соціальний педагог може успішно розв'язувати професійно-творчі завдання, що виникають у його повсякденній навчально-виховній роботі. Також була представлена характеристика форм та методів для розвитку професійної творчості майбутнього соціального педагога у процесі навчання. Було виділено основні критерії розвитку творчого потенціалу майбутніх соціальних педагогів: спрямованість на творчу діяльність, характерологічні особливості, творчі вміння, індивідуальні особливості психічних процесів. Саме завдяки творчості соціальні педагоги здатні самостійно ставити мету, здійснювати перенесення знань з різних сфер майбутньої діяльності, пропонувати нові, оригінальні ідеї та рішення професійних завдань, а також мотивувати діяльність своїх клієнтів, спонукати і їх до активності, ініціативності. Професійна творчість є важливою складовою діяльності соціального педагога, адже вона допомагає повноцінно вирішити проблему й знайти правильний вихід із ситуації, що склалася.

2. Було проведено дослідження для виявлення динаміки розвитку професійної творчості студентів 1-6 курсів ЖДУ ім. І. Франка, соціально-психологічного факультету під час навчання. В результаті чого було виявлено, що рівень професійної творчості залежить не тільки від загального рівня розвитку студента, задатків та здібностей, а й від практичної діяльності. Було виявлено, що динаміка розвитку професійної творчості у майбутніх соціальних педагогів є позитивною і зростає у процесі навчання зі збільшенням кількості фахових дисциплін.

3. За результатами проведеного дослідження нами був розроблений спецкурс, спрямований на підвищення рівня професійної творчості у майбутніх соціальних педагогів. Очікуваними результатами є активне та доцільне використання різноманітних форм та методів для розвитку професійної творчості в соціально-педагогічній діяльності. Розроблений спецкурс дасть змогу зосередити увагу на необхідності доповнення змісту окремих навчальних дисциплін, інформацією про особливості самостійної творчої педагогічної діяльності, а також сформулювати пропозиції щодо вдосконалення процесу формування готовності до самостійної творчої діяльності шляхом використання педагогічних можливостей. Подальші дослідження у цій галузі вбачаємо у розробці ефективних форм і методів розвитку професійної творчості майбутніх соціальних педагогів.

Список використаних джерел

1. Аванесова Г. А. Культурно-дозвілєва діяльність : Теорія і практика організації / Г. Аванесова. — М. : Аспект Пресс, 2006. — 236 с.
2. Андрущенко В. П. Соціальна робота : менеджмент соціальної роботи / В. П. Андрущенко, І. І. Мигович, М. І. Михальченко. — К. : ДЦССМ, 2003. — 224 с.
3. Артющкіна Л.М. Соціальний педагог: теорія і практика роботи : Навч.-метод. пос. д/студентів спец-ті «Соціальна педагогіка» / Л.М. Артющкіна. — Суми : Сум. ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2004. — 124 с.
4. Богданова І. М. Соціальна педагогіка / І. М. Богданова. — К. : Знання, 2008. — 343 с.
5. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї / О. І. Бондарчук. — К. : МАУП, 2001. — 96 с.
6. Бондырева С. К. Психолого-педагогические проблемы интегрирования образовательного пространства / С.К. Бондырева. М. : Сфера, 2003. — 177 с.
7. Бочарова В. В. Профессиональная социальная работа: личностно ориентированный подход. — М. : Альфа-книга, 1999. — 202 с.
8. Васильева Ю. В. Социальная педагогика : учеб. пособ. [для студ. высших пед. учеб. завед.] / Ю. В. Васильева. — М. : Изд. Центр «Академия», 2000. — 120 с.
9. Войтенко А. И. Менеджмент социальной работы / А. И. Войтенко. — М. : Академпроект, 1999. — 288 с.
10. Громова О. Н. Конфликтология / О. Н. Громова. — М. : Педагогіка, 2000. — 215 с.
11. Зверева І.Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: монографія / І. Д. Зверева — К. АЛД: Правда Ярославичів, 1998. — 333 с.

12. Калениченко Р.А. Практична психологія в системі соціальної роботи : Навч. Посіб. / Р.А. Калениченко. – К. : КиМУ, 2006. – 115 с.
13. Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; Заг. Ред. А. Й. Капської. – К. : Академія, 2002. – 164 с.
14. Капська А. Й. Соціальна педагогіка. Навч. посіб. / А. Й. Капська. – К., 2000. – 264 с.
15. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект : Навч. посіб. / А. Й. Капська. – К. : Фоліо, 2009. – 329 с.
16. Кичук Н. В. Формування творчої особистості вчителя / Кичук Н.В. – К. : Сфера, 1991. – 196 с.
17. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка/соціальна робота: Навч. посіб. / Л. Г. Коваль, І. Д. Зверєва, С.Р. Хлебнік. – К. : ІЗМН, 1997. – 392 с.
18. Линенко А. Ф. Готовність майбутнього вчителя до педагогічної діяльності / Линенко Антоніна Францівна // Педагогіка і психологія. – 2001. – № 1. – С. 125 – 132.
19. Лисовская В. А. Формирование творческого потенциала личности воспитателя в педвузе / Лисовская Валентина Аркадиевна // Педагогический вестник. – 1999. – 170 с.
20. Мудрик А. В. Соціальна педагогіка / А. В. Мудрик. – М. : Наукова книга, 1999. – 224 с.
21. Никитина Л. Г. Социальный педагог в школе / Л. Г. Никитина. – М. : Академ. проект, 2003. – 112 с.
22. Павленок П. Д. Основы социально-правовой работы : навч. посібник для вузів / П. Д. Павленок. – М. : ИНФРА, 2003. – 138 с.
23. Павленок П. Д. Соціологія : навч. посіб. [для студ. середовищ спец. навч. закладів] / П.Д. Павленок. – М. : ИНФРА, 2001. – 313 с.
24. Підласий І. Формування професійного потенціалу як мета підготовки вчителя / Іван Підласий, Світлана Трипольська // Рідна школа. – 1998. – №1. – С. 3-8.

25. Посталюк Н. Ю. Творческий стиль деятельности. Педагогический аспект / Наталья Юрьевна Посталюк. – Казань : Издательство Казанского университета, 1989. – 296 с.

26. Професія – соціальний працівник / упоряд. : О. Главник ; за заг. ред. К. Шендеровського, І. Ткач. – К. : Главник, 2006. – 112 с.

27. Соломонова М. І. Соціологія / за заг. ред. проф. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. ; Х. : МАУП, 1998. – 134 с.

28. Социология молодежи : учебник / под ред. В. Т. Лисовский. – СПб. : Речь, 1996. – 335 с.

29. Соціальна педагогіка : категорії і поняття : [словник] / автори-укладачі Сейко Н. А., Коляденко С. М. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 71 с.

30. Слюсаревський М. М. Ми і Я в сучасному світі : вибрані твори. – К. : Міленіум, 2009. – 340 с.

31. Филиппов Ф. Р. Социология образования / Ф. Р. Филиппов. – М. : Образование, 1990. – 330 с.

32. Фарсов М. В. Введение в теоретические основы социальной работы / М. В. Фарсов. – М. : Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж : НПО "МОДЭК", 1999. – 422 с.

33. Фрис С. Социология молодежи [Электронный ресурс] / С. Фрис. – Режим доступа : <http://www.region.ulsu.ru>

34. Харченко С. Я. Соціально-педагогічні технології : навч.-метод. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів] / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 552 с.

35. Холостова Е. И. Социальная работа : учеб. посіб. / Е. И. Холостова. – М. : Педагогіка, 2007. – 300 с.

36. Циба В. Г. Соціологія особистості : системний підхід : [навч. посіб.] / В. Г. Циба. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.

37. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пос. для студ. ВНЗ / М. В. Шакурова. – М. : Академия, 2002. – 95 с.

38. Шептенко П. А. Методика и технология работы социального педагога / П. А. Шептенко, Г. А. Воронина ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Академия, 2001. – 115 с.
39. Шішковец Т. А. Довідник соціального педагога / Т. А. Шішковец. – М. : «ВАКО», 2005. — 85 с.
40. Шмаков С. А. От игры к самовоспитанию / С. А. Шмаков. – М. : Из-во «сборники игр-коррекций», 1993. – 541 с.
41. Шульга В. В. Соціальна педагогіка : методичні рекомендації / В.В. Шульга. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
42. Щербакова К. Й. Вступ до спеціальності : навч. посіб. – К. : Вища школа. 1990. – 166 с.
43. Яценко В. А. Игра и выбор профессии / В. А. Яценко – М. : Изд-во МГУК, 1990. – 325 с.
44. Brim O.G. Socialization through the life circle [Електронний ресурс] / O. G. Brim. – New York : John Wiley, 1966. — 218 p. – Режим доступу до журн. : http://www.dpiap.org/resources/pdf/edu-chi-disabil-guid-note_12_10_12.pdf. – Назва з екрану.
45. Etscheidt S. K. The IDEA amendments: A four-step approach for determining supplementary aids and services [Електронний ресурс] / S. K. Etscheidt – E. : IZMN, 2004. – 162 p. – Режим доступу. : <http://www.uvm.edu/~cdci/parasupport/reviews/Etscheidt.pdf>. – Назва з екрану.
46. Winslade John, Practicing Narrative Mediation : Loosening the Grip of Conflict / John Winslade, – New York : John Wiley & Sons, 2008. – 336 p. – Режим доступу : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1571-9979.1998.tb00146.x/pdf>
47. Laughlin M. On the meaning of “applied philosophy” / M. Laughlin // Philos. InquirI. - Thessaloniki, 2000. - Vol. 22, №3. - P.17 - 37.
48. Бойко В. В. Социально-психологический климат коллектива и личность / В. В. Бойко, А. Г. Ковалев, В. Н. Парфенов [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://subject.com.ua/psychology/vari/66.html>.

49. Основні етапи соціалізації особистості [Електронний ресурс] // Освіта
ua. – Режим доступу до журн. : <http://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12652>

50. [Офіційний веб-сайт «Національної стратегії в сфері прав людини» /
Міністерство юстиції України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://hrstrategy.com.ua>. – Назва з екрана.].